

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.303.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravišstvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cena inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Katoličani in časopisje.

Preganjanje katoliške Cerkve v Mehiki traja z malimi presledki že 6 let. V deželi, kjer je ljudska množica katoliškega mišljenja in življenja, kjer je tudi velik del razumnosti z globoko vnemo in požrtvovalnostjo vdan sv. veri in Cerkvi, je katoliška Cerkev — brezpravna. Tako je brez vsake svobode in pravice, da niti bogoslužja ne more vršiti v cerkvenih prostorih. To je povzročilo lažljivo svobodomiselstvo meščanskih in delavskih krogov s svojo strupeno proticerkvenostjo. Framasonstvo je podalo roko nekrščanskemu socializmu ter z njim ustvarilo skupno fronto za uničenje katolicizma v Mehiki.

Mehiški katoličani se proti tej strastno napadajoči fronti ne morejo postaviti v bran uspešno in učinkovito. Manjka jim zato onega orožja, brez katerega se danes politične in kulturne borbe ne morejo izvajati, in to je časopisje. Krščansko časopisje so puščali v nemar: to je njihova krivda, radi katere se danes skesano trkajo na prsi. Mirno so gledali, kako so framasoni širili liberalno časopisje med razumnostjo, kako je socializem s svojimi nekrščanskimi listi zastrupljal delavstvo, kako se je mladina s protiverskim štvom odtuževala Cerkvi. Mirno so gledali, kako je v tej s takšnim tiskom pripravljeni javnosti svobodomiselstvo — raziziralo svoje stranke, proti katerim katoličani niso mogli poslati v boj enakovredne organizacije. Omejujoč se na zgolj cerkveno delovanje, so doživeli, da so izgubili ne samo šole, ampak naposled tudi še cerkve. Tako se na njih maščuje, da niso spoznali in izvrševali svojih dolžnosti do krščanskega časopisja.

Slično je šel razvoj javnega življenja tudi v Španiji. Revolucija proti monarhiji je španske katoličane popolnoma presenetila. Da je ta razvoj šel v skrajno levico ter se je z vso sovražnostjo obrnil proti katoliški Cerkvi, se je zgodilo med drugim tudi radi tega, ker katoličani javnega mnenja niso obvladovali. Nkrščanske struje, ki jih je dirigiral na eni strani meščanski liberalizem s framasonstvom na čelu, na drugi strani radikalni nekrščanski socializem, so zajele politično življenje, še preden so se katoličani tega zavedli. Brez krepkega orožja dobrega, na višini stoječega časopisja so bili mahoma postavljeni pred gotova politična dejstva in — pred preganjanje katoliške Cerkve. Ako bi bili španski

katoličani žrtvovali nekaj tisočakov za dobro časopisje, bi si bili prihranili milijonske vrednote, ki so jih zgubili, ko so postala samostanska in cerkvena poslopja žrtev plamenov, katere je zanetila od nekrščanskih časopisov nahujšana tolpa.

Ta dva primera: Mehika in Španija, bi morala katoličane vzbuditi iz mrtvila nezavednosti in brezbržnosti, kar se tiče časopisja. Napoleon Veliki, francoski cesar, je izjavil o časopisju, da je velesila. Katoličani se nismo zavedali, kako resničen je ta izrek. Zato se je zgodilo, da nas je ta velesila tolikokrat premagala. Nismo razumeli, da bi si jo napravili zaveznico, zato je nastopila proti nam. Od znanosti se katoliški Cerkvi ni treba ničesar bati. Kar je prava znanost, ne more veriti in Cerkvi škodovati. Kar pa širijo v široke ljudske mase nekrščanski časniki in listi, to ni znanost, to so domneve, to je laž, to je natančevanje, to je zavajanje ljudi in brezvestno hujskanje. Največji sovražnik katolicizma je nekrščansko časopisje. Veliki naš narodni učitelj škof Slomšek je imel prav, ko je pisarje nekrščanskih knjig in časnikov ožigosal kot pomagače samega hudobca.

Mehika in Španija učita, kaj je katoliško ljudstvo brez katoliškega časopisja. Mehika in Španija učita, kako prav so imeli rimski papeži, ki so katoliškemu ljudstvu tako nujno klicali v spomin njegove dolžnosti do dobrega, krščanskega časopisja. Tolikokrat je prišla iz Rima opominjevalna, očetovska beseda o tem, kako je dolžnost vseh katoličanov širom sveta, da odklanjajo in zavračajo nekrščansko časopisje, naj se jim ponuja pod to ali drugo kinko, ter na vso moč podpirajo katoliški tisk. Kolikokrat je bila ta

beseda, ki je šla iz najvišje, od Boga postavljene opazovalnice sveta, naroda in države, bila preslišana! Nesrečno je to bilo tem tistim posameznikom in narodom, ki so jo preslišali. Kesali so se, ali pa se bodo vsi prej ali slej. Podpora slabih knjig in časnikov je sodelovanje s slabim. Zkrb za razširjenje in napredok krščanskega tiska pa je dobro delo.

Zavedajmo se torej svojih dolžnosti do krščanskega časopisja! Potrudimo se, da te dolžnosti izvršujemo vsak v okviru svojega stanu in svoje zmožnosti! Bavarski škofje so v svojem pastirskem listu meseca septembra tega leta o tem zapisali naslednje uvaževanja vredne besede: »Ni treba posebej poudariti, da važnost katoliškega tiska v sedanjem času ni manjša, marveč je postala veliko večja. Zato zasluži delo katoliškega tiskovnega društva, katoliško dnevno časopisje, katoliški listi in katoliške knjige našo posebno podporo. V katoliško hišo spada katoliški časnik, ne pa protikatoliški list in protikatoliška knjiga. Kdor si ne more naročiti katoliškega dnevnika, naj ima katoliški tednik. Naj duhovniki posvečajo posebno pozornost pokrajinskim listom, ki so povsod za nas opora in moč. Od vseh strani se dela na izpopolnitvi ljudskih knjižnic. Duhovščina naj se potruži, da katoličani v tem oziru ne zaostanemo ter da ne bi sovražnik svojimi podvzetji in ustanovami zasejal plevel na njivo Gospodovo. Veliko knjig in časnikov, ki potujejo od hiše do hiše, iz roke v roko, skriva in nosi v sebi mnogo strupa in nesnage.« Pomenljive besede, ki naj ne bi šle mimo nas brez vpliva in brez učinka!

Papežev zastopnik v Mehiki, nadškof Leopold, je bil na povelje vlade izgnan v vojaškem letalu.

Francozi in Angleži bi radi rešili razorožitveno konferenco. V Ženevi zborujoča razorožitvena konferenca ne more nikamor, ker nobena velesila ne čče popustiti glede oboroževanja in ker Nemčija zahteva enakopravnost v orožju z drugimi državami. Seje razorožitvene konference so odgodene, ker se je podal francoski ministrski predsednik Herriot v London, kjer se posvetuje s predsednikom angleške vlade Macdonaldom, kako bi se še dalo ženevsko razorožitveno delo rešiti pred popolnim razpadom.

Italijanska fašistična stranka je dobila nova pravila, ki dajejo Mussoliniju diktatorsko oblast nad velikim fašističnim svetom in direktorijem.

Ruski diktator Stalin izključil iz stranke opozicijo. V sovjetski Rusiji se vedno bolj jači opozicija proti kolektivnemu agrarnemu gospodarstvu, ki je delo diktatorja Stalina in je doživelo polom. Kmetje se upirajo neznošnim bremenom kolektivizacije in radi tega trpi tudi prehrana delavstva po mestih. Kmetje in uvidni delavci so že odločno za to, da bi se vrnila ruska gospodarska politika k osebnemu gospodarstvu na podlagi zadružništva. Oče popolnoma zavožene gospodarske politike Stalin je radi dvigajoče se opozicije bil v hudih skripicah in je dosegel izključitev 20 odličnih članov boljševiške stranke, katerim načeljujeta Zinovjev in Kamenjev, iz stranke. Uradno obvestilo pravi o izključitvi, da je stremila opozicija za strmoglavljenjem Stalina in za ustvaritvijo meščanske stranke s pomočjo bivših premožnih kmetov — takozvanih kulakov.

Japoncem nagajajo v »neodvisni Mandžuriji« roparski kitajski oddelki, ki povzročajo valaje in napade na japonske postojanke. Japonska se je odločila, da bo poročala vse kitajske oddelke, ki so razkropljeni po celi Mandžuriji.

Mehika gre naprej v kulturnobojnem razpoloženju. V Mehiki bodo sklenili skoro gotovo zakon, po katerem bodo izgnani iz države katoliški duhovniki in jim bodo odvzete državljske pravice. Cerkve bodo spremenili v šole in telovadnice.

Pomenljiva 50letnica. V soboto dne 8. oktobra so slavili v Travniku v Bosni 50letnico tamošnje jezuitske gimnazije. Jubileja se je udeležil poleg vrhbosanskega nadškofa dr. Šariča še zagrebški nadškof dr. Bauer, mostarški škof Alojzij Mišić in banjaluški škof Josip Garič. Program pomenljive proslave je bil zelo bogat in prisrčen.

Verouk na Južnem Tirolskem. Fašistična Italija je vse šolstvo Julijske Krajine in Južnega Tirolskega poitalijančila. V državnih šolah se v teh krajih ne sme slišati niti ena slovenska ali hrvaška, odnosno na Južnem Tirolskem nemška beseda. Ko je državna šolska oblast leta 1928 odredila, da se mora verouk v šolah poučevati izključno v italijanščini, so slovenski, hrvaški in nemški duhovniki sklenili, slovensko, hrvaško, odnosno nemško deco poučevati v verouku izven šolskih poslopij v cerkvah ali župniščih. Državna oblast je delala tem duhovnikom velike težave, odnosno na mnogih krajih verski pouk v materinščini onemogočila. Dne 15. septembra t. l. je bil izdan aljevi odlok, s katerim se odreja, da se šolskemu uradu v Tridentu na Južnem Tirolskem priredi 30 italijanskih duhovnikov, ki bo-

do nemškim otrokom v šolah delili verski pouk v italijanskem jeziku. V mestih Bocen in Meran pa so že dalje časa namenjili italijanski duhovniki, da v šolah poučujejo deco veronauk v italijanščini, tako odtegujejo nemško deco nemškim duhovnikom, ki jo poučujejo v vzgojujejo v materinem jeziku.

Delo katoliških redovnikov in redovnic. Leta 1931 je na Nemškem nad 20 tisoč redovnikov in redovnic bilo zaposlenih v strežbi bolnikov, 1 in pol milijona ljudi, ki so bili bolni, je pri njih iskalo pomoči in postrežbe. Pod varstvom in oskrbo redovnikov, odnosno redovnic, je bilo 20.000 ljudi v blaznicah, 131.325 v zavodih za slaboumne in epileptične, 10.000 v zavodih za slepe, gluhe in pohabljenice, 94.655 v hiralnicah, nad 28.000 žensk v domovih za matere in porodnice. To ogromno delo so vršili redovniki in redovnice po zavodih. Delovali pa so tudi izven zavodov po hišah, kjer se je naselila beda, bolezen in siromaštvo. Na teh postojankah je delovalo v celi Nemčiji nad 10.000 redovnikov in redovnic. Veliko je tudi njihovo delo v področju vzgoje otrok. Nad 800 tisoč otrok je obiskovalo otroške vrtce in slične zavode, ki jih vodijo katoliške redovnice. Nad 200.000 deklet je obiskovalo gospodinjke in razne strokovne šole pri katoliških redovnicah, nad 200.000 otrok je našlo sprejem, pouk in vzgojo v sirotišnicah, oskrbovalnicah in vzgojevalnicah, ki so v redovniških rokah. Priznalno in pohvalno je tudi treba omeniti delo samostanov in katoliških zavodov pri podpori brezposelnim. Tako so n. pr. samo v Monakovem — glavnem mestu Bavarke — lansko leto 4 moški samostani razdelili brezplačno ubogim in brezposelnim nad 4474 centov kruha, 42.404 obedov in 65.700 porcij juhe. Tudi drugi samostani so slično delovali, da odpomorejo bedi brezposelnih. Lansko leto so v Nemčiji samostani in drugi katoliški dobrodelni zavodi brezplačno razdelili 42 milijonov hranitev ljudem. Poleg hrane so delili ubogim in brezposelnim perilo in obleko. Proti takšnemu udejstvovanju ljubezni do bližnjega ne morejo nasprotniki, svobodomisleci in socialisti, postaviti ničesar, kar bi le od daleč bilo temu podobno. Zabavljati znajo, pomagati pa ne znajo in tudi nočejo.

Španija izganja redovnike. Španskim framasonom in socialistom ni dovolj, da so izgnali jezuite ter zaprli njihove šole, lotili so se tudi šolskih bratov. Župan v Alciri — pri Valenciji — je z nekaterimi policisti prišel v hišo šolskih bratov in zahteval, da pride njihov ravnatelj. Zapovedal mu je, da morajo šolski bratje tekom ene ure zapustiti zavod, ki je njihova last. Ako tega ne storijo, jih bo s silo izgnal iz njihove hiše. Ravnatelj je ugovarjal proti tej nasilni odredbi in zahteval, naj se mu da prilika, da more na višjem mestu izjaviti svoj protest. Župan tega ni dopustil, marveč je vztrajal pri zahtevi, da morajo šolski bratje tekom ene ure ostaviti svojo hišo. Bratje so hitro spravili skupaj, kar je bilo last

posameznikov, ter so zapustili hišo pri stranskih vratih. Medtem se je pa pred glavnimi vrati zbrala velika množina ljudi, ki je burno protestirala proti odhodu šolskih bratov, toda protest ni pomagal, bratje so medtem morali oditi pri stranskih vratih. Kot vzrok tega postopanja proti šolskim bratom se navaja, da država nima poslopja za svojo šolo, zato so morali šolski bratje bežati iz lastne hiše. V svoji šoli so stotinam otrok ubožnih staršev dajali brezplačen pouk in izvrstno vzgojo. Zato so jim framasoni in socialisti vzeli hišo, ki je bila njihova lastnina. Tako se dela na Španskem za komunizem in boljševizem.

„Domovina“ in „Kmetški list“

Oba dva lista sta svoje predale na široko odprla razpravi o kmetških dolgovih in o načinu, kako naj bi se izvršila razdolžitve. Naposled pa je »Domovina« 13. oktobra t. l. objavila članek z naslovom »Krivi preroki« kot odgovor na vrste, ki jih je neki M. I. iz Rakitovja napisal v »Kmetškem listu« št. 40 in v katerih med drugim tudi trdi, da »Kmetški list« edini zastopa in zagovarja interese kmetov, »Domovina« pa piše v trgovskem duhu. Svoj čas sta »Domovina« in »Kmetški list« sklenila med seboj pobratimstvo, sedaj pa sta si v laseh radi vprašanja razdolžitve kmetov. Ali in kako dolgo se bosta lasala med seboj, nas ne zanima. Navesti pa hočemo iz zgoraj omenjenega članka »Domovine« naslednje besede: »Resnici je treba pogledati vedno v obraz in jo naravnost povedati. Vsi vemo, da je bila po vojni obrestna mera celo pri zadružnih denarnih zavodih dokaj višja od 6 odstotkov in je znašala najmanj 8 odstotkov. Kakor so sedaj denarne razmere na denarnem trgu, ni pričakovati, da bo kdo resno razpravljal o štiriodstotni najvišji obrestni meri za posojila, kakor predlaga to gospod M. I. iz Rakitovja. Res je, da bo že velik uspeh, če se bo, kakor čujemo, znižala najvišja obrestna mera na vknjižene dolgove na 8 odstotkov. Kdor drugače govori, zahteva nemogoče reči, zavaja nepoučene ljudi v lažne nade in dela vtis zelo neresnega pisca. Načelo, da je treba pač veliko zahtevati, če hočeš sploh kaj dobiti, je sicer prav pripravno za sejemске meščarje, ne pa za obravnavanje tako važnega vprašanja, kakor je razdolžitve kmetov. Ni namreč tisti pravi kmetški prijatelj, ki mnogo obeta, temveč tisti, ki piše resnico, čeprav je bridka. 14 let že pitajo razni neodgovorni preroki kmeta z lažnimi obljubami in bi sodili, da je skrajni čas, da pometemo s to navlako.«

Osebnostna vest. Naš sotrudnik gospod podpolkovnik v pokoju Davorin Zunkovič se je začetkom oktobra t. l. pre-